

Pensioendiscussies in Europees perspectief

Frank Vandembroucke
Universiteit van Amsterdam

Arnhem, 28 augustus 2019

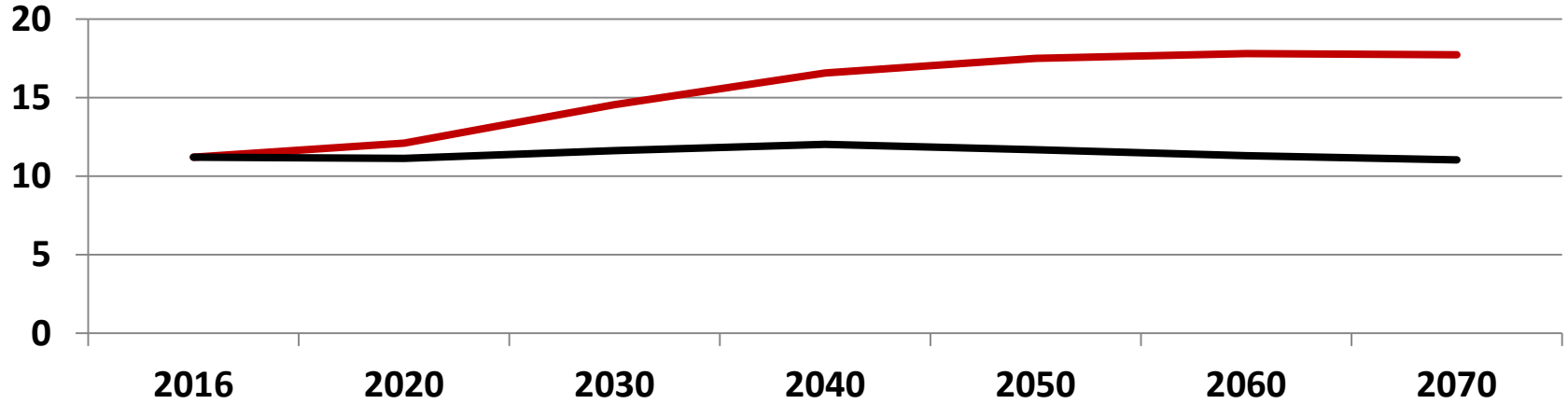
Documentatie (1)

- Europese Commissie & SPC, *Pension Adequacy Report 2018*
- Europese Commissie & AWG, *The 2018 Ageing Report*

Documentatie (2)

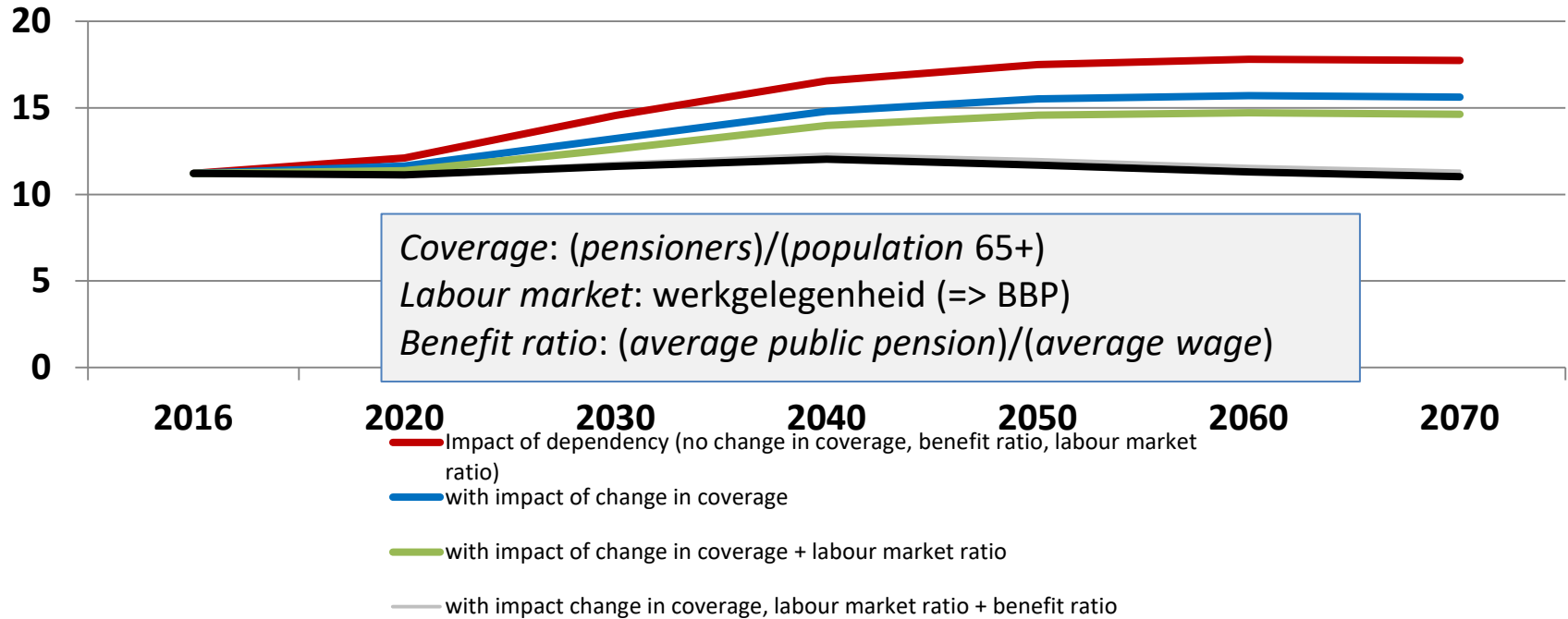
- Musgrave rule: zie Myles, 'A New Contract for the Elderly', in Esping-Andersen, *Why we need a New Welfare State*, OUP, 2002.
- Toepassing van de Musgrave rule: zie Erik Schokkaert, Pierre Devolder, Jean Hindriks, Frank Vandebroucke, Towards an equitable and sustainable points system. A proposal for pension reform in Belgium, *Journal of Pension Economics and Finance*, First View, 27 April 2018, pp. 1-31.
<https://doi.org/10.1017/S1474747218000112>
- Belgische Commissie Pensioenhervorming 2020-2040
 - www.academischeraadpensioenen.be
 - www.conseilacademiquepensions.be
- Vandebroucke, Een Belgische blik op het Nederlandse AOW-debat, *S&D*, Jaargang 75, nummer 5, oktober 2018, pp. 33-44.
<https://wbs.nl/publicaties/een-belgische-blik-op-het-nederlandse-aow-debat>

Overheidsuitgaven pensioenen (*public pension spending*), % BBP, EU

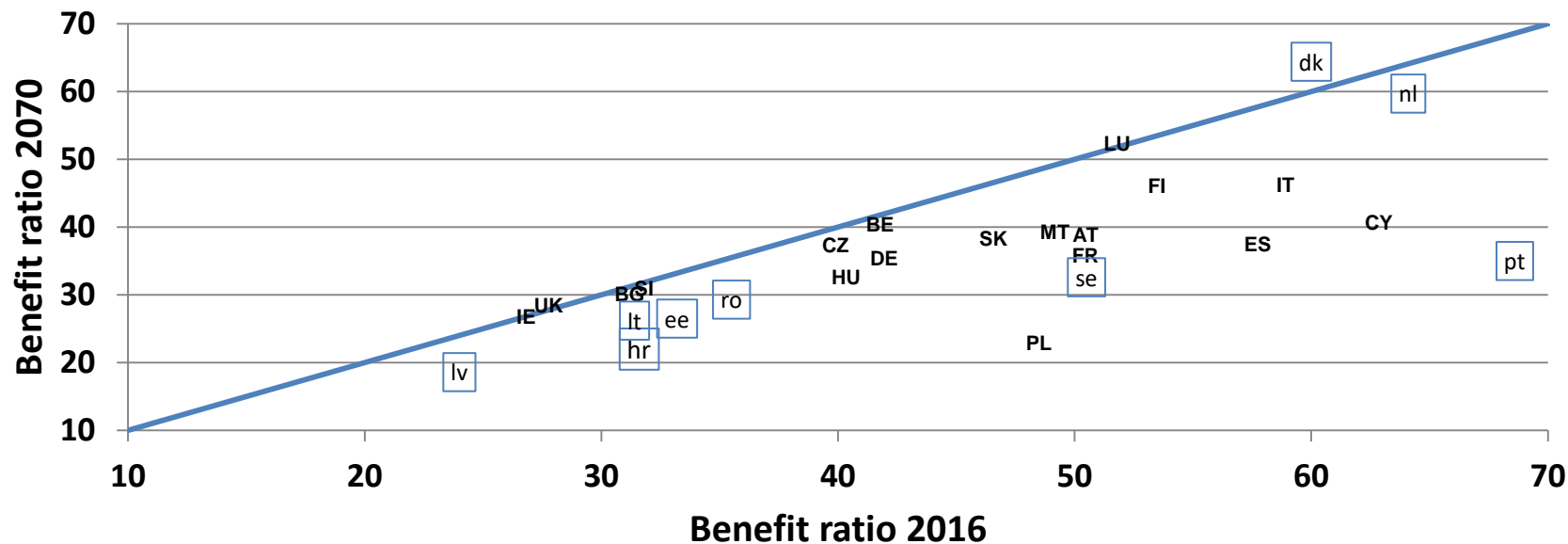

- Impact of dependency (no change in coverage, benefit ratio, labour market ratio)
- with impact of change in coverage
- with impact of change in coverage + labour market ratio
- with impact change in coverage, labour market ratio + benefit ratio
- actual forecast (incl. interaction)

Overheidsuitgaven pensioenen, % BBP, EU, decompositie

Wijziging in pensioenuitkeringsratio (*benefit ratio*), incl. private pensions (! Compositie-effecten)

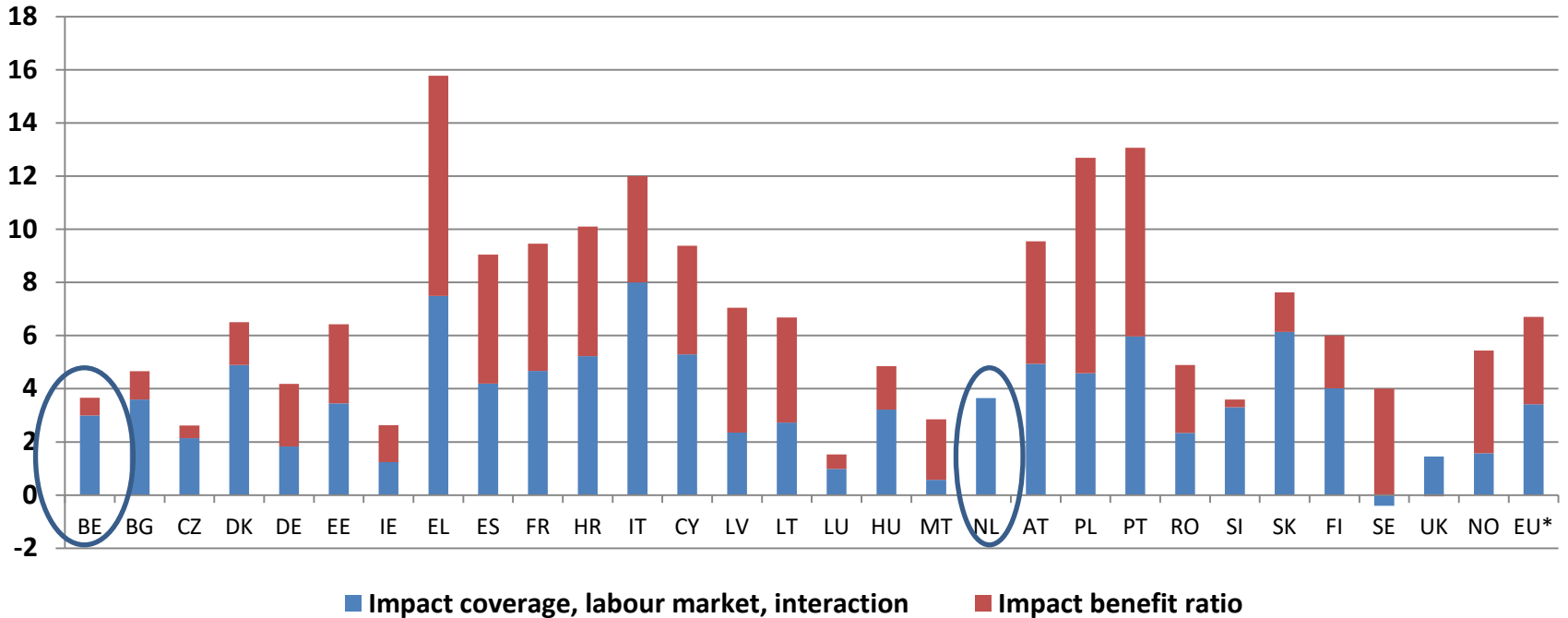

$$\text{Pension benefit ratio} = \frac{\text{average pension}}{\text{average wage}}$$

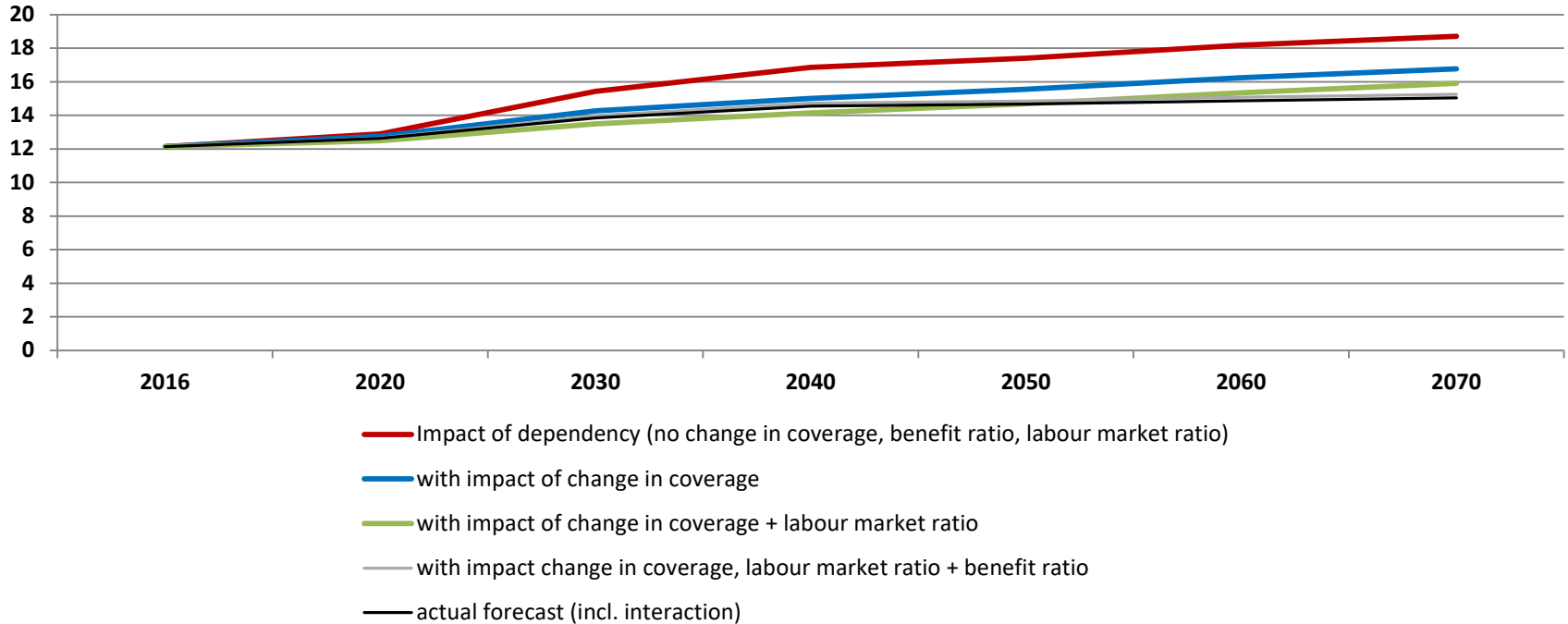
— No change (Musgrave rule)

Deze figuur en volgende:
 data uit *Ageing Report 2018*

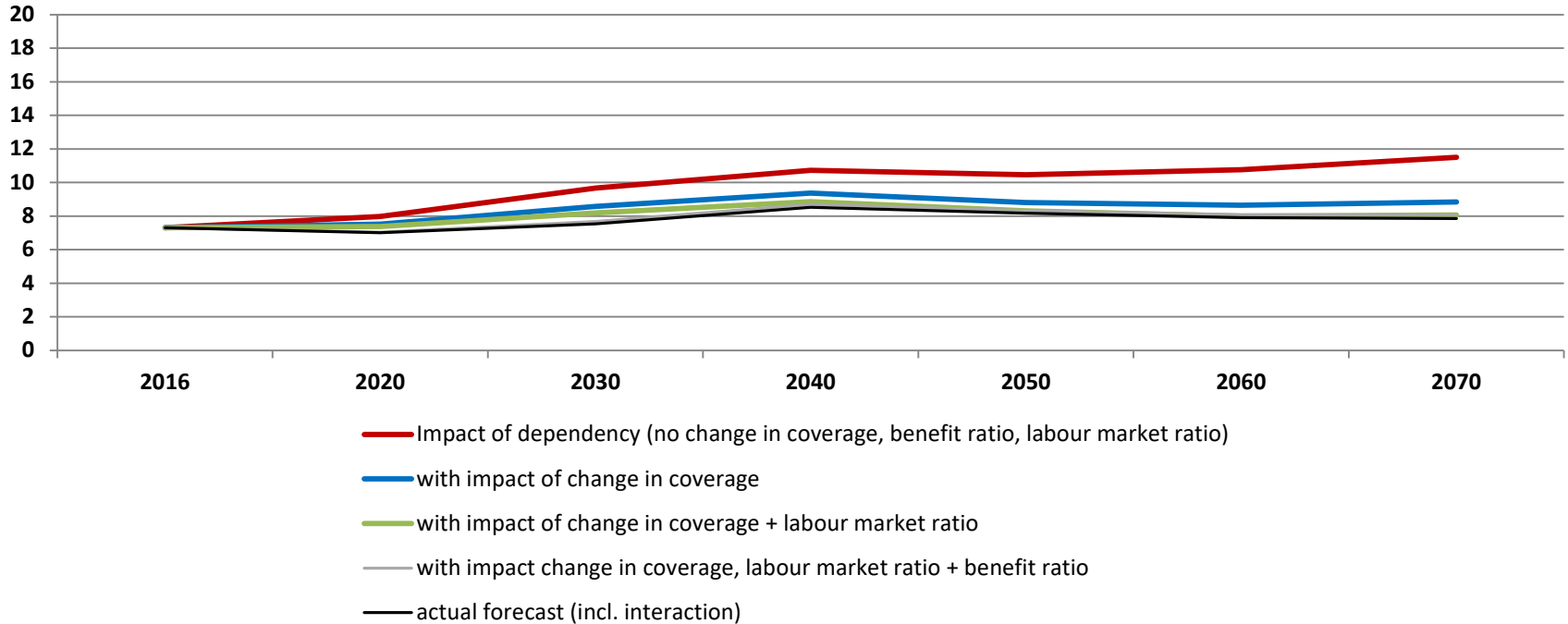
Impact van wijziging in uitkeringsratio's (*benefit ratios*) versus impact van dekking (*coverage*) en werkgelegenheid (*labour market*)

Overheidsuitgaven pensioenen, België, % BBP, decompositie

Overheidsuitgaven pensioenen, Nederland, % BBP, decompositie (voor pensioenakkoord)

Pensioenprojectie Nederland: uitgaven (% BBP) en exit age (voor pensioenakkoord)

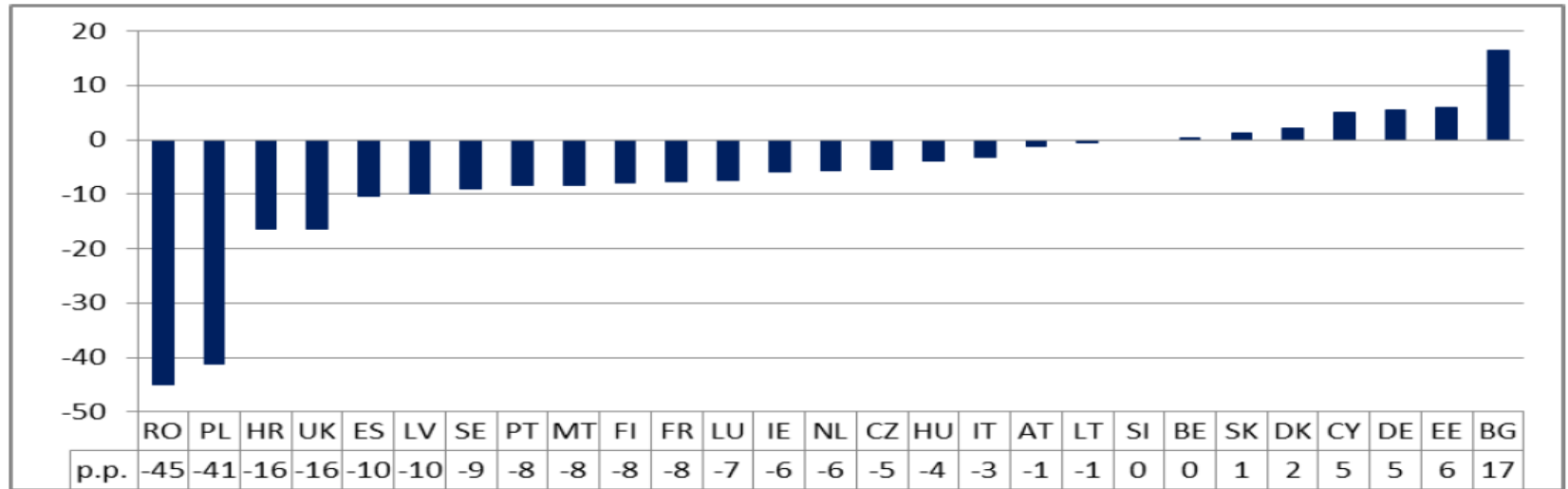
	2016	2040	2070
Bruto publieke pensioenuitgaven	7,3	8,5	7,9
Bruto uitgaven 'private occupational'	5,8	8,2	6,0

	Average effective exit age			AOW leeftijd		
	2016	2070	wijziging	2016	2070	wijziging
Man	65,4	69	+3,6	65,5	72,5	+7
Vrouw	63,7	67,5	+3,8	65,5	72,5	+7

Bron: *Ageing Report 2018*, Country Fiche Nederland

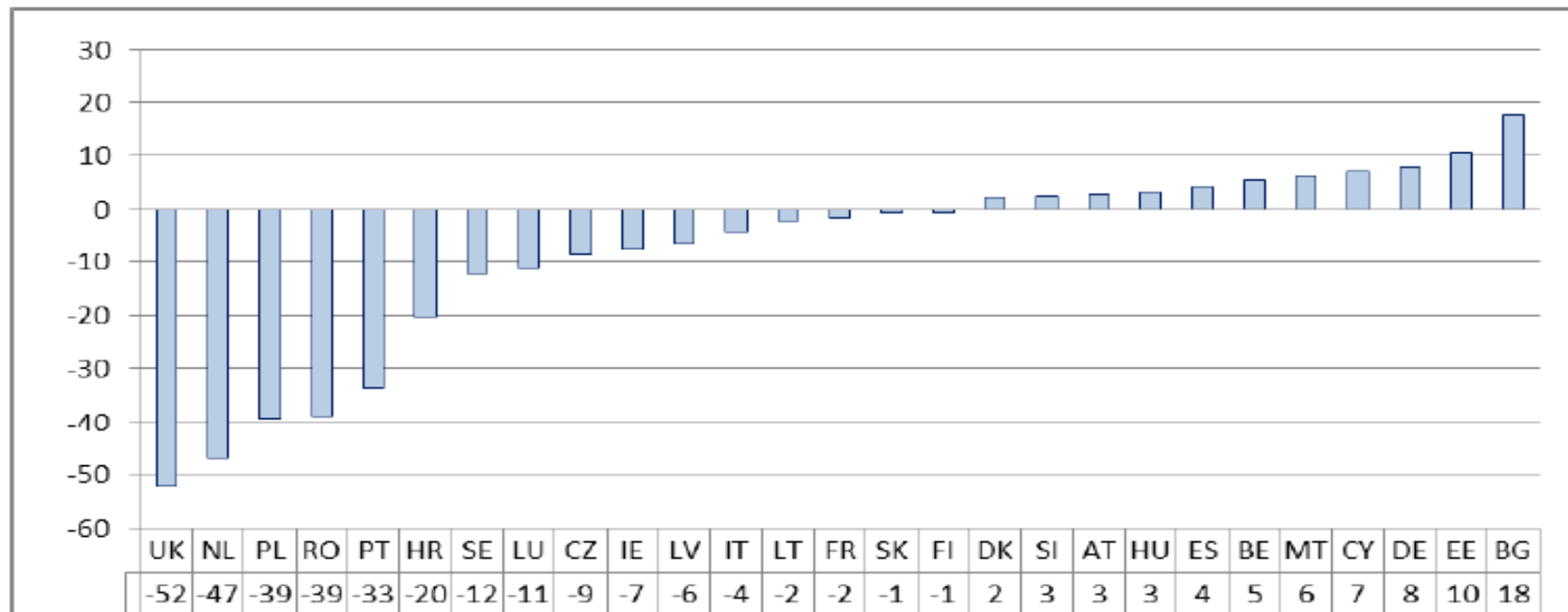
Theoretical Replacement Rates (TRR), 'base case SPC' (voor pensioenakkoord NL)

Figure 62: Net TRR, base case (40 years up to the SPA), men,⁹⁸ average earner, p.p. change, 2016-2056

Theoretical Replacement Rates (TRR), o.b.v. 'Average Work Duration' (AWG) (voor pensioenakkoord NL)

Figure 64: Net TRR, AWG case, men, average earner, p.p. change, 2016-2056

Sociale en financiële houdbaarheid van Europese pensioenstelsels

- Pensioenbeleid
 - Lange-termijn perspectief is niet geruststellend in een aantal EU lidstaten:
 - Dalende *benefit ratios* and TRR
 - In de meeste landen een groeiende kloof tussen de *Standard Pensionable Age (SPA)* and *effective exit age* => groeiende sociale risico's
 - Sociale houdbaarheid veronderstelt 'fair intergenerational risk sharing'
- Arbeidsmarktbeleid
 - Werkgelegenheidsbeleid voor ouderen
 - Nood aan integratie in sociale zekerheid voor alle werkenden

Financiering en doelstellingen: verschillende kwesties

- Doelstelling
 - Vaste bijdrage
 - Vaste prestatie
 - Tussenwegen (bv. Musgrave-regel)
- Financiering:
 - Omslag (risico & rendement: evolutie loonsom, i.e. nationale economie)
 - Kapitaaldekking (risico & rendement: evolutie rente)
 - Complexe relatie tussen financiering en doelstelling
 - NL debat ging tot heden vooral over modaliteiten kapitaaldekking, niet over verhouding omslag versus kapitaaldekking

Drie opties voor intergenerationale spreiding van risico's inzake demografie en economische groei

	Vaste bijdrage (DC)	Vaste prestatie (DB)	Musgrave regel
Fixeer...	Bijdragevoet	Pensioen	(netto) pensioen-uitkeringsratio
Economisch risico	Gedeeld risico	Gedeeld risico	Gedeeld risico
Demografisch risico	Risico voor gepensioneerden	Risico voor actieven	Gedeeld risico

Nederlandse en Belgische aandachtspunten

- Aanpassing pensioenleeftijd aan levensverwachting in een omslagstelsel:
 - Automatische?
 - Welke aanpassingsregel? (pensioenakkoord NL = ‘middenweg’)
- Flexibiliteit pensioenleeftijd, actuariële correcties, en combinatie pensioen/werk: de mogelijkheden van een ‘volksverzekering’ ⇔ de mogelijkheden van een bijdrage-gebaseerde verzekering
- Zware beroepen?
- Verhouding omslag/kapitaaldekking?
- NL, tweede pijler: doorsneesystematiek?
- NL, tweede pijler: intergenerationele risicodeling?